Wortelen

Samenvatting

Sectoren
groene vingers
Trefwoorden
teelten
proeftuin
wortel
wortelen
zaaien
uitdunnen
oogsten

In deze infofiche wordt uitgelegd hoe we wortelen kunnen kweken.

"*Wortelen zijn echt niet altijd oranje. Dat zou de 'schuld' zijn van de chauvinistische Nederlanders, die de oorspronkelijke witte, paarse, gele, groene en rode wortelen uit Iran zo intens kruisten tot ze een mooie oranje wortel verkregen. Dat wortelen goed zijn voor de ogen is waar, maar dat je er ook beter van zou zien, is een propagandastunt uit de Tweede Wereldoorlog, toen de Britten hun worteloverschot moesten zien kwijt te raken. Door te beweren dat hun piloten scherper zagen (en schoten) omdat ze veel wortelen aten, zette de regering de burgers ook aan het knabbelen... en na hen de rest van Europa*." (Wim Lybaert in 'Mijn moestuin')

Maar hoe kweken we nu wortelen ?

Doelstellingen

Materiaal

Lesverloop

fase 1: zaaien

Hoe zaaien?

Wortelen in **zomerteelt** kunnen al gezaaid worden in volle grond vanaf **half maart.**
Dit is het meest geteelde type. Zomerwortelen geven een hoge opbrengst en vormen lange, rechte cilindrische wortelen met een heerlijke zoete smaak.

Enkele rassen die dienen voor zomerteelt:
- Verbeterde Nantes
- Tim Tom
- Flyaway F1 hybride (natuurlijke weerstand tegen de wortelvlieg)
- Bolero F1
- Nanco F1

Zorg dat er bij het zaaien niet te veel zaden op één plaats liggen. Maak vooraf een dijkje en probeer zo goed mogelijk hierin uit te strooien. Na enkele weken zal je moeten **uitdunnen**. Zodat de wortels niet te dicht bijeen groeien en elke wortel genoeg voedingsstoffen kan onttrekken uit de grond.

Plaats in de moestuin?

Geef wortelen een **zonnige plek** in de moestuin en zorg voor een goed losgewerkte bodem die humusrijk en luchtig is. Goede **buren van de wortelen** zijn stevig geurende groenten als ui, sjalot, knoflook, prei,... of kruiden als bieslook of basilicum.

Daardoor proberen we de wortelvlieg zoveel mogelijk op een afstand te houden. De wortelvlieg legt haar eitjes graag aan de voet van die geurige wortelen. De larven vreten zich daarna rustig een weg doorheen je wortelen. Ofwel maskeren we de geur van onze wortelen door andere geurige teelten, ofwel kiezen we voor het bedekken van onze jonge wortelen met een insectengaas.

Onderzoekend leren: om bij na te denken…

Hoe kunnen we ervoor zorgen dat de zaden vlugger beginnen kiemen?
De optimale kiemtemperatuur van wortelen is 6 - 20 °C. Met een grondthermometer kan je nagaan wat de temperatuur van de grond bedraagt. Indien deze temperatuur te laag ligt, kan je eventueel eens samen met de kinderen nadenken op welke manier je er toch kan voor zorgen dat de zaden vlug beginnen te kiemen.

Eventueel maak je samen met de kinderen een serre en plaats je deze over een grote hoeveelheid wortelzaden, enkele zaden kan je buiten de serre houden. Na enkele weken kan je eens vergelijken welke zaden het vlugst gekiemd zijn.

Hoe houden we de wortelvlieg buiten onze moestuin ?

Wortelvliegen vliegen nooit hoger dan een halve meter. Wortelen uitzaaien in kuipen en die op een tafel zetten is dus wel een optie. Maar kinderen laten experimenteren met de (meer of minder geurende) buren van de wortel lijkt ons nog een stuk interessanter.

fase 2: uitdunnen

Wanneer uitdunnen?

Na 1 tot 4 weken beginnen de zaadjes zich te ontkiemen. Twee weken na het ontkiemen, moet je de worteltjes gaan uitdunnen.

Waarom uitdunnen?

Doordat het moeilijk is om de kleine zaden nauwkeurig te zaaien en deze dus uitgestrooid worden, zitten de wortels heel dicht op elkaar. Om de groei van de wortels te bevorderen en hen voldoende grondstoffen te kunnen aanbieden, wordt er uitgedund.

Vermeld eventueel dat er wel technieken bestaan waarbij je niet meer achteraf moet uitdunnen:
- pillenzaad: de zaden zijn omhuld met een laagje klei, zo zijn ze veel gemakkelijker te hanteren en kunnen ze op de juiste afstand gelegd worden.

- zaailint: de zaden zitten op de juiste afstand tussen 2 dunne laagjes biologisch afbreekbaar papier,
het lint wordt ontrold, in het zaaigleufje gelegd en met een laagje aarde bedekt. Het papier verdwijnt en de wortelen staan op de ideale afstand.

Hoe uitdunnen?

Wortelen worden uitgedund zodat er een afstand van 5 cm tussen de wortels is. Zorg ervoor dat je bij het uitdunnen zowel het groen als de wortel eruit trekt.

Onderzoekend leren: om bij na te denken…

Uitdunnen: is dit echt nodig?

Laat de kinderen er vooraf eens bij stil staan, wat de gevolgen zouden kunnen zijn van onnauwkeurig uitzaaien van de wortels. Laat de kinderen nadenken op welke manier we er kunnen voor zorgen dat er toch een enige afstand is tussen de wortels. Na het bespreken van enkele oplossingsmogelijkheden, kan je dieper ingaan op het uitdunnen en er eventueel voor kiezen om een rij wortels niet uit te dunnen en achteraf eens de kwaliteit van de wortels te gaan vergelijken.

fase 3: oogsten

Wanneer oogsten?

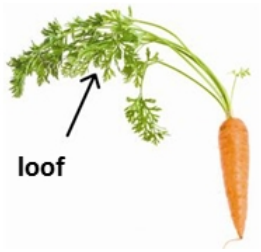
Je kan de wortelen oogsten vanaf 12 tot 16 weken na het uitzaaien. Wortelen moeten wel geoogst worden voor de vriesperiode.

Hoe oogsten?

Enerzijds kan je werken met een spitvork. Duw een spitvork recht in de grond naast de wortel, haal boven en trek de wortelen aan het loof uit de grond. Anderzijds kan je de wortels ook gewoon oogsten zonder enige materialen. Je neemt het loof in de hand en je trekt het er rechtop uit. Begeleid met je ander hand de wortel, zodat deze niet gaat afbreken.

Scheur het loof af, want dat droogt je wortelen uit. Het loof kan gecomposteerd worden.
Zomerworteltjes kun je een paar dagen op een koele donkere plaats bewaren.

Extra info